

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-07-22

Vår referens

Jesper Salö

Sekreterare

jesper.salo@malmo.se

Remiss gällande Motion Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet FSN-2026-2879

Sammanfattning

Bostadsanpassningsbidraget är ett kommunalt bidrag som riktar sig till personen som har någon typ av funktionsnedsättning. Med bostadsanpassningsbidraget kan man göra anpassningar av det egna boende som är nödvändiga för att bostaden ska kunna fungera i det dagliga livet, exempelvis ta bort trösklar, byta bort badkaret mot en dusch eller ordna en ramp vid entrén.

Motionärerna menar att bostadsanpassningsbidraget inte används i den utsträckning som det borde kunna göra och att nuvarande ansökningsförfarande riskerar att vara för byråkratisk och svårnavigerad. Istället lyfter man fram Nacka kommuns modell som ett exempel på en mer effektiv och individanpassad handläggning.

Motionärerna föreslår därför kommunfullmäktige att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en ny modell för bostadsanpassning liknande den som finns i Nacka.

Förslag till beslut

1. Funktionsstödsnämnden godkänner yttrandet.

Beslutsunderlag

- Följebrev gällande Motion Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet
- Motion Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet
- G-Tjänsteskrivelse FSN 260831 - Motion Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet

- Förslag till - Yttrande gällande Motion Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet
- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2025-10-23 (§319) Motion från Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet
- Stadsbyggnadsnämndens yttrande gällande Motion Tony Rahm (M), Albin Schyllert (M) och Josefin Anselmsson (M) om bostadsanpassning för mer trygghet och frihet

Beslutsplanering

Funktionsstödsnämndens beredning 2026-08-19

Funktionsstödsnämndens arbetsutskott 2026-08-20

Funktionsstödsnämnden 2026-08-31

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Se bifogat förslag till yttrande. Till ärendet bifogas även stadsbyggnadsnämndens yttrande kring aktuell remiss.

Bakgrund till lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag

Bakgrunden till den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag var att regeringen och Boverket såg behov av att modernisera och förtydliga lagstiftningen för att stärka rättssäkerheten och göra processen mer tydlig och förutsägbar för den enskilde. Den tidigare lagstiftningen ansågs i stor utsträckning bygga på praxis och lokala tolkningar, vilket riskerade att skapa skillnader mellan kommuner och en osäker handläggning.

Som ett led i denna praxis och lokala tolkningar uppstod tvivelaktiga processer. Processer som inte följde förvaltningslagens grundprinciper. Exempelvis var det många kommuner som helt övertog ansvaret för den sökta åtgärden. Detta medförde en hel del frågetecken kring jäv i handläggningen men också kring rollfördelningen. När kommuner beredde sitt eget underlag som de sedan tog ställning till skapades uppstod jävsituationer som riskerar rättssäkerheten. Dessutom ansvarade många kommuner för att själva kontakta entreprenörer och beställa åtgärder. Det medförde dels att kommuner hamnade i knepiga civilrättsliga förhållanden till entreprenörer där det var oklart hur konsument tjänstlagen kunde appliceras och mot vem, dels oklarheter kring bidragets utformning där många trodde sig söka en åtgärd när lagens utformning i själva verket är ett ekonomiskt bidrag från kommunens sida. Kanske mest bekymmersamt ansåg lagstiftaren var att sättet på vilket bidraget hanterades riskerade att omyndigförklara seniora invånare och leda till ålderism.

Ett centralt syfte med reformen var att stärka självbestämmandet och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Regeringen betonade att personen med funktionsnedsättning skulle sättas i centrum som part i ärendet och ges större möjlighet att påverka frågor som rör den egna bostadsanpassningen. Detta låg i linje med funktionshinderspolitiken och principen om ett självständigt liv i eget boende.

Den nya lagen innebar också tydligare regler kring handläggningen för att skapa ökad rättssäkerhet och förutsägbarhet i beslutsfattandet. Samtidigt infördes möjligheten för kommunen att erbjuda ett åtagande om att utföra åtgärderna. Detta avser dock verkställigheten efter att rätten till bidrag redan har prövats och beviljats, och ska inte sammanblandas med själva handläggningen eller bedömningen av rätten till bidraget. Åtagandet är därmed ett alternativ i genomförandefasen och inte en del av prövningen av den enskildes rättigheter enligt lagen.

Boverkets rapport

Boverkets utvärdering visar att minskningen av ansökningar och beviljade bostadsanpassningsbidrag är en utveckling som pågått under lång tid och som inte kan kopplas direkt till lagändringen 2018 eller till lagens handläggningsprocess. Antalet ansökningar började minska redan flera år innan den nya lagen infördes, och Boverket konstaterar att utvecklingen snarare är resultatet av flera samhällsförändringar och demografiska faktorer.

I rapporten lyfts bland annat fram att äldre idag generellt är friskare och mer självständiga längre upp i åldrarna än tidigare generationer. Samtidigt bor fler äldre i moderna eller mer tillgängliga bostäder och allt fler flyttar till flerbostadshus där behovet av omfattande bostadsanpassningar ofta är mindre. Boverket pekar även på att hjälpmedel i vissa fall ersätter behovet av bostadsanpassning.

Vidare framgår att majoriteten av kommunerna inte anser att lagändringen 2018 i någon större utsträckning påverkat möjligheten att ansöka om eller beviljas bostadsanpassningsbidrag. Boverket konstaterar också att det inte finns något tydligt stöd för att den nya lagen skulle ha lett till en mer restriktiv handläggning generellt. Minskningen av bidragen beskrivs istället som en långsiktig trend där flera olika faktorer samverkar.

Serviceskyldighet och jäv i en bostadsanpassningsbidragskontext

En myndighet har långtgående serviceskyldighet. Denna skyldighet att erbjuda stöd och vägledning är inte oinskränkt eller oändlig. JO har vid ett flertal tillfällen riktat kritik mot myndigheter då de inte fullgjort det som ålagts dem i enlighet med 6 § FL.

Vid flertalet tillfällen har det handlat om att myndigheter inte fullgjort serviceskyldigheten men det finns också fall där kritik riktats då en myndighet erbjudit mer långtgående service än lagen kräver. De har därmed försatt sig i en jävsituation. Vidare klargör utredningsskyldigheten fördelningen mellan sökande och myndighet i avseende om rollfördelning. I den klargörs det att det är den sökande som har bevisbördan för att styrka rätten till en förvaltningsrättslig förmån. Myndigheten åläggs att genom frågor och påpekande vägleda den sökande för att kunna göra en korrekt bedömning av inlämnat material.

I propositionen finns vissa klargörande om hur serviceskyldigheten ska tolkas. Bland annat går det att utläsa: Serviceskyldigheten ska inte heller uppfattas som ett krav på myndigheterna att i alla lägen se till att enskilda kan undvika tidsödande arbete. Vidare att: När en myndighet ska bedöma den enskildes behov av hjälp i ett visst fall bör den därför bland annat ta hänsyn till vilka resurser som den enskilde själv har till sitt förfogande eller rimligen kan förväntas skaffa sig. Vid bedömning av den enskildes behov av stöd och hjälp åläggs därmed ett stort eget ansvar att vända sig till de resurser denne för närvarande har eller kan tänkas få. Det faktum att individer inte anser sig behöva god man eller inte har intention att använda sig av befintliga resurser ska inte påverka myndighetens bedömning om dessa finns att tillgå eller rimligen kan antas finnas att tillgå. Att det är tidsödande att införskaffa material att presentera för att styrka sin rätt till en förvaltningsrättslig förmån gör inte inskränkning i ärendehanteringsprocessen.

Bostadsanpassningsbidrag skiljer sig inte mycket i utformning mot andra bidragsformer som ekonomiskt bistånd, daglig ersättning eller annat. En missuppfattning som florerar är att det är en anpassning man beviljas, så är inte fallet. Man beviljas ekonomiskt bistånd till en anpassning. Denna ekonomiska bidraget ska motsvara en skälig kostnad. Då det åligger den sökande att styrka sitt behov av anpassningen och att denna kostnad ska vara skälig är bedömningen av offerterna på intet sätt obetydlig i bedömningen av ärendet. Det är ett av kriterierna som ska bedömas. Det vore orimligt och även också förvaltningslagligt klandervärt att åta sig denna uppgift. JO har tidigare uttalat sig i liknande ärende angående handläggningen hos länsstyrelsen.

Avgränsningar i funktionsstödsnämndens yttrande

Eftersom ärendet avser myndighetsutövning som ligger under en annan förvaltnings ansvarsområde handlar frågan i grunden om rättstillämpning och lagtolkning, inte om tillgänglighetsfrågor. Det är inte lämpligt att en förvaltning som saknar beslutanderätt i frågan, och som inte utgör överinstans till den myndighetsutövande förvaltningen, yttrar sig i sak om hur denna förvaltning hanterar sitt uppdrag och ansvar enligt gällande lagstiftning. Frågan har dock redan lyfts i nämnda förvaltning som konstaterat att man följer praxis i området och påtalar att modellkommunen uppgett att den ämnar lämna sitt arbetssätt.

Enligt kommunallagen är det kommunfullmäktige som beslutar om nämndernas ansvarsområden och fördelningen av kommunens verksamheter. Varje nämnd ansvarar därmed för sitt specifika verksamhetsområde och den myndighetsutövning som följer av detta uppdrag. Det är därför viktigt att ansvarsfördelningen mellan nämnder och förvaltningar respekteras, särskilt i frågor som rör rättstillämpning och juridiska bedömningar.

Ansvariga

Charlotte Widén Odder Förvaltningschef